

Perekond – islami, ameerika või ristiinimeste moodi?

Jutlus sõjaveteranidele Kaarli kirikus 19. veebr. 2005 (siin veidi täiendatud kujul; vrd Postimees, 18. veebr.)

Vennad! Saage vägevaks Issandas ja Tema tugevuse jõus! Pange ülle Jumala sõjavarustus! ... Meil ei tule ju võidelda inimestega, ... vaid selle pimeduse maailma valitsejatega. Sellepärast võtke kätte kõik Jumala sõjavarustus ... usu kilp, pääste kiiver ja vaimu mõök – see on Jumala sõna.

(Ef 610-17)

Kallid külalised, armsad relvavennad!

Eile lugesime üllatusena ühe päevalehe esileheküljel suurte tähtedega üleskutset – ühe poliitiku üleskutset kristlastele, mis kutsus neid üles võistlema, isegi võitlema islamiusulistega. Ning juhatab kätte ka, milles nimelt: perekonnaväärtuste aussetöstmises.

Kui sellele mõelda, et mina, üks nooremaid soomepoiste hulgas, saan peagi kaheksakümneseks, võib meil endilgi, kunagistel sõjameestel, tekkida kiusatus küsida: mis võitlejad me enam oleme? Jah, aastat kuuskümmend tagasi, siis olime küll uljad poisid ja jaksasime joosta, kasvõi 25-kilose raskekuulipildujaga õlal. Ent nüüd? 25 kilo kandmisega saaksime ehk veel kuidagi hakkama, tulistamisega samuti – aga kui vaenlane hakkab jalga laskma, kas me jõuaksime talle järele joosta? Ei vist enam ...

Edasi: islam. Eestis pole palju neid, kes islamit lähemalt tunnevad. Mina olen elanud viis aastat islamimaadel – Jordaania ja Iraagis – ning arvan, et oskan teile sellest uskkonnast midagi olulist jutustada.

Islamist on viimastel aegadel räägitud õige palju, kuid tuleb rõhutada, et pigemini terroristidest, kes nimetavad end islamiusulisteks. Eesti kohta ei saa küll öelda, et islam oleks meil probleemiks: rahvaloendusel pidas end islamiusuliseks alla 1400 elaniku, mingeid ähvardusi pole nad teinud, terrorist rääkimata. Helsingis olevat praegu u 8000 muslimit, kuid need on Soome tulnud välistöölised. Ei Soomes ega Eestis, samuti teistes Euroopa maades ei ole kuulda islami usku siirdumisest – kõikjal on tegemist võõrtöölisega, kes toovad loomulikult kaasa oma usu ja kombed. Kas need on meile, kristlastele, ohtlikud? Ütlen ette: ei ole, kuid vaadake neid siiski veidi lähemalt, sest on hea oma naabreid tunda.

Islamiusul on viis põhinõuet: **usu tunnistamine, palve, paast, vaeste toetamine ja palverännak**. Lähemalt vaadates näeme, et need nõuded esitab ka ristiusk: meiegi oleme täna oma *usku tunnistanud* sellega, et tulime siia, Kaarli kirikusse; oleme siin üheskoos *palvetanud*; seisame keset *paastuaega* – ning kristlik paastumine seisab selles, et murrame oma leivast näljasele, *aitame* meist *vaesemaid*. *Palverännak* ei ole Ristikirikus küll kohustuslik, kuid alati kõrges aus peetud. Kindlasti viibib tänaselgi päeval teel tuhandeid kristlikke palverändureid.

Me näeme, et islami põhinõuded seisavad ka ristiusus tähtsal kohal ning selle poolest me võiksime ja peaksimegi nendega võistlema, täpselt nii nagu omavahel. Apostel Paulus manitseb ju meid omavahel võistlema – nii nagu teevad sportlased staadionil: Jookske nii, et teie võidupärja saate! (1 Kr 9:24) Seda on Ristikirik ka teinud – ja oma kuus sajandit kauemgi kui islam.

Me ei saa muidugi unustada, et Ristikirikut ei iseloomusta mingi arv põhinõudeid – isegi mitte nn. kümme käsku –, vaid Jeese Kristuse antud uus käsk: armastada Jumalat üle kõige ja ligimest nagu iseennast. Selles ühesainsas käsus seisab üks põhiline erinevus islamiga; teine on veelgi põhilisem: meie tunnistame, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg, kõikide inimeste Päästja, Lunastaja ja Önnistegija, islam eitab seda.

Agas kui meid kutsutakse mitte üksnes võistlema islamiga, vaid ka võitlema islami vastu? Kas kuulutame neile ristsõja?

Eesti keeles on need kas sõna – võistlema ja võitlema – õige sarnased, kuid sisu poolest väga erinevad. Jah, meie kristlased, oleme kutsutud niihästi võistlema kui ka võitlema – ent mitte kellegi **vastu**, vaid millegi **eest**. Meie eeskujuks on Jeesus Kristus, kes võitles meie kõikide eest. Ta võitles selle eest, et iga inimene tunnistaks iga inimese oma vennaks – *mida te olete teinud ühele minu vähematest vendadest, seda te olete teinud minule*, olid Tema sõnad (Mt 25:40). Ent meil tuleb kindlasti meele pidada, et Jeese võitlus ei olnud mingi taplus: ta ei soovinud, et talle tuleks appi *rohkem kui kaksteistkümmend leegioni ingleid* (Mt 26:53). Ei, juttu on **vaimurelvadest**. *Pista oma mõök tuppe tagasi!*

MAARJAMAA ilmub võimalust mööda kord kuus.

Ajaloost teame, et vanasti on peetud ristsõdasid – ka islamiusuliste vastu. Lähemalt vaadates selgub siiski, et nende sõdade põhjuseks polnud esijoones vaen nende *usu vastu*, vaid võitlus *Püha Maa pärast*, mis juhtub olema ühine mõlemale usundile: Jeruusaleem on mõlemale tähtsaks palverännupaigaks tänase päevani. Ma mäletan hästi tollest ajast, mil ise elasin Jeruusalemas, palverändurite busse Türgist. Need olid ilmselt vaesemad inimesed, sest nad magasid oma bussides, mis viisid neid siis edasi Mekasse.

Ususõjad – inimesed inimeste vastu – on meie päevil õnneks juba ajalugu, vähemalt ristikiriku jaoks. Me teame küll, et islamiusuliste jaoks on täiesti olemas niisugune asi nagu Püha Sõda – *džihaad* – kuid ma ei kujuta ette, mis põhjusel võiksid nad Eestile (või siis Euroopale) Püha Sõja kuulutada. Minu kogemust mööda on islamiusulised rahu ja õiglust armastavad inimesed. Neid pole vaja karta; nendega võiksime ja peaksimegi hoopis *võitlema*, ent sõda – nende vastu võitlemine relvadega – oleks Jeesuse antud käsu vastu patustamine, lahtiütlemine ristiust. Me ei tohi unustada ka seda, et Ameerikas on praegugi olemas vähemalt üks terroristide organisatsioon, mis nimetab end kristlikuks. Muidugi ei ole neil rohkem õigust ennast kristlasteks nimetada kui teistel terroristidel islamiusulisteks. Terrorist on ikkagi õigepealt terrorist.

Aga tänane kirjasõna ütlebki, et *meil ei tule võidelda inimestega, vaid selle pimeduse maailma valitsejatega*. Ning kui me vaatame lähemalt meie Brüsseli-mehe üleskutset, selgub, et ka tema kutsub meid võitlema **millegi eest** – nimelt **perekonnaväärtuste eest**.

„Meie mees Brüsselis” annab meile *kolm ajendit, vaatamaks uue pilguga perekondlikke sidemeid: ... islami levik ja tugevnemine, mõtteviisi muutus Ameerika Ühendriikides ning asja inimlik mõõde* (Pm 19. veebr.), ent mina arvan, et islami levik ja USA mõtteviisi muutumine eestlasele küll mingit motivatsiooni ei lisa, eriti kristlastele.

Me kõik teame, et meie rahvas – nagu mitmed muudki – on praegu väljasuremise ohus; me teame samuti, et islamiusulistes maades sünnib rohkem lapsi. Sellepärast kutsutaksegi sealt Euroopasse töölisi. Ent meie, Maarjamaa rahva probleemiks ei ole islamiusuliste rohkus, ei ole võõrtöölised, vaid kõigepealt meie eneste häda: paistab, et meie rahval on kadunud ei midagi vähemat kui **elurõõm**.

Kallid relvavennad! Ükskord me läksime sõtta Eesti vabaduse eest. Praegu kutsub isamaa meid võitlema **Eesti rahva edasielamise eest**. Kas me oskame, kas me jaksame? Mina arvan: oskame ja jaksame küll – Jumala abiga. Sellepärast ütlebki apostel Paulus: *võtke kätte Jumala sõjavarustus*.

PIIBEL, KORAAN, TALMUD

Kui paljud meist teavad sõnade *Koraan* ja *Talmud* tähendust? Tuletagem meelde meie *Piibli* algupära: juutide pühakirja, mis oli olemas enne teda, nimetas Jeesus *Kirjadeks* (nt Mt 21:42). Kristlased panid sellele nimeks *Vana Testament* ning kirjutasid lisaks *Uue*, mõlema koond-nimeks sai *Piibel*. See on kristlaste pühakiri, kes usuvad, et Moosese ettekuulutatud suur **Prohvet** (5M 18:15, vrd Jh 1:21) on **Jeesus Kristus**. Ent pooltuhat aastat hiljem sündis *Koraan*, mis väidab, et see **Prohvet** on hoopis **Muhamed**. Juutidel, kes jäid Prohveti tulemist ootama, kujunes välja oma '*Kirjade seletus*', *Talmud* (hb *talmud torah*, 'Tooraõppus') – praeguse judaismi jaoks *Kirjade* kõrval tähtsuselt teine püha raamat. Graafiliselt võiks seda kujutada nii:

	- UUS TESTAMENT	valmis u. 150
	- KORAAN	valmis u. 650
	- TALMUD	valmis u. 750

Ent kõik kolm – judaism, ristiusk, islam – omistavad neile pühakirjadele õige erinevat tähtsust: judaismile on pühad **Kirjad + Talmud**, kristlastele **Kirjad + Uus Testament**, islamile ainuüksi **Koraan**. Viimane, ehkki sisaldab teemasid ja isikuid kogu Piiblist, jääb mahult lühemaks kui Uus Testament. Talmud jälle on meie Piiblist mitu korda pikem.

Neil päevil jõudis minu kätte paavst Joannes Pauluse tänavune paastukiri. Selle üheks teemaks on vanema põlvkonna väärtustamine! Ühiskond peaks teadvustama seda varandust, mis tal on olemas vanemate inimeste elukogemuse näol – ning seda kõikide huvides rakendama, ütleb paavst.

Kas Eestis peetakse meie, veteranide, arvamist ja elutarkusest lugu? Paistab, et meil on siin veel väga palju teha. Minu arust ei tuleks meil ootama jääda, kas keegi ehk kunagi tuleb meie käest midagi küsima, vaid peaksime aktiivselt sekkuma praegusse mõttevahe-tusse, eriti ka perekonnaväärtuste küsimustes. Võimalusi selleks on nii palju, et ma ei jõuaks neist täna siin loetelugi teha: oma perekond, organisatsioonid, sõbrad-tuttavad, ajakirjandus, raadio – igaüks seal, kus tema seisab. Võitlusülesanne on ju selge; ka sõja ajal tuli igal üksikul võitlejal vaadata, kuidas ta sellega kõige paremini hakkama saab.

Muidugi peame kõigepealt iseenestele selgeks tegema, mida me öelda tahame ja kuidas. Ja kus seda avalikkuse ette tuua. Kui meil aga oma tarkusest puudu tuleb, saame paluda lisa Jumala käest – ning

eelkõige saame seda Jumala sõnast, Pühakirjast: *võtke kätte ... vaimu mõök – see on Jumala sõna*, ütleb apostel Paulus. Siit on tarkust ammutanud meie esivanemad, siit leiame seda ka meie, ning eriti paastuajal. Opetavad ju kiriku-isad, et paastuaeg on meie “vaimulik kümnis” – kümnes osa aastast – mis tuleb pühendada kõigepealt Jumala sõna lugemisele. Pahatihti ei lase igasugu askeldused ja sekeldused meid ju muul ajal sellega palju tegelda; tehkem seda siis nüüd, enne Ülestõusmispühi.

Kallid relvavennad ja külalised! Kutsun teid kõiki võitlema Eesti rahva edasielamise eest. Rakendagem selleks oma elukogemused ja palugem selleks Kõigevägevama abi:

Vennad! Saage vägevaks Issandas ja Tema tugevuse jõus! Pange ülle Jumala sõja-varustus! ... Meil ei tule ju võidelda inimestega, ... vaid selle pimeduse maailma valitsejatega. Sellepärast võtke kätte kõik Jumala sõjavarustus ... usu kilp, pääste kiiver ja vaimu mõök – see on Jumala sõna.

TEATEID

Maeti Lucia, viimane Fatima nägijalastest

13. veebruaril sai kojukutse **Maria Lucia dos Santos**, kes elas juba aastaid Coimbra karmeliidikloostri. Teised kaks Fatima 1917. a. nägijalast, **Francisco** ja **Jacinta Martos**'ed, surid varakult (1919. ja 1920. a). Aegsasti enne nn oktoobrirevolutsiooni andsid nad edasi Jumalaema tingimused Venemaa pöördumiseks.

Eesti keeles ilmus juba a. 1997 *Jacinta lugu*, mille autoriks on Andrea Fragelli (tõlk. Peeter Valk). Raamatukeses jutustab üks nägijalastest, Jacinta, Jumalaema ilmumist laste eneste silmadega nähtult. *Jacinta lugu* jagavad tasuta katoliku kogudused.

Islamiusulised Eestis

Kui 1934. a. rahvaloendus tuvastas Eestis 170 muslimit, võib arvata, et rohkem neid tollal polnudki. Kuna a. 2000 oli usulise eelistuse küsimusele vastamine vabatahtlik ning küsitleti ainult 15-aastaseid ja vanemaid, tohime oletada, et 1387 vastajat on nn aktiivsed islami tunnistajad ning et islamiusulisi leidus meil tegelikult rohkem. Eesti rahvusest muslimite loendati kokku 83, suurimaks rahvusgrupiks (754 ehk 54,4 %) osutusid tatarlased.